

Ε' δημοτικού 2η ενότητα

Η ζωή στην πόλη

1^η υποενότητα

Σε αυτήν την υποενότητα θα διαβάσουμε ένα κείμενο για τις συνθήκες ζωής στις πολυκατοικίες και για τον τρόπο που βρήκε μια γυναίκα να τις ξεπεράσει και να βελτιώσει την καθημερινότητά της.

Η αυλή μας

Ζούμε στην εποχή του τσιμέντου και της πολυκατοικίας.

Κι εγώ τώρα κάθομαι σε πολυκατοικία. Έχω ένα εσωτερικό δωάρι¹ στον τρίτο όροφο. Εσωτερικά τα λένε τώρα τα διαμερίσματα που δεν βλέπουν στο δρόμο, αλλά στην αυλή. Μα και η αυλή πια δε λέγεται αυλή, αλλά ακάλυπτος χώρος.

Στις περισσότερες απ' αυτές τις πολυκατοικίες, που χτίζονται η μια ύστερα απ' την άλλη, σπάνια θα δεις παράθυρο. Είναι όλο μπαλκονόπορτες και βγαίνουν σ' ένα μπαλκόνι, που ζώνει την πολυκατοικία ένα γύρο και θυμίζει κατάστρωμα βαποριού.

Όταν ήρθαμε σ' αυτό το σπίτι, το πρώτο πράμα που πήρε το μάτι μου, σαν βγήκα στο μπαλκόνι, ήταν το αντικρινό μπαλκονάκι, που το είχαν περιτριγυρισμένο με σύρμα ως απάνω και έμοιαζε με κοτέτσι ή κλουβί άγριου ζώου. Μέσα σ' αυτό το κλουβί τριγύριζε σαν φυλακισμένο αγριμάκι ένα παιδί κάπου τριών χρονών. Σε μια γωνιά του μπαλκονιού ήταν στοιβαγμένα καταγής παιχνίδια. Παναγιά μου και Χριστέ μου! Τι παιχνίδια και κακό είναι αυτό; Μεγάλα αυτοκίνητα από πλαστικό, κούκλες πελώριες, ελέφαντες, άλογα, όλα νεκρά και άψυχα. Το παιδί, όμως, δεν γυρίζει να τα δει. Με τα δυο του χέρια κρατά το κάγκελο και χώνει το μουτράκι του ανάμεσα, προσπαθώντας να δει τις γάτες που τριγυρίζουν κάτω στην πρασιά. Ή προσπαθεί να πιαστεί από το κάγκελο, να γαντζωθεί από το σύρμα, να σκαρφαλώσει πιο ψηλά.

Καλέ, γιατί αυτό το παιδάκι το κρατούνε κλειδωμένο ώρες ολόκληρες πίσω από τα σύρματα;

Μια μέρα λέω στην Παναγιώτα:

- Μπρος μάζεψε όσες εργαζόμενες μητέρες μπορείς από τριγύρω και φέρ' τες την Κυριακή στο σπίτι. Να δεις τι έχει να γίνει!

Οκτώ γυναίκες μαζεύτηκαν εκείνη την Κυριακή στο σπίτι μου.

- Καλώς τες, είπα. Ελάτε. Ξέρω πως όλες αντιμετωπίζετε το πρόβλημα των παιδιών σας: τι να τα κάνετε τις ώρες που λείπετε στη δουλειά. Τα ξέρω αυτό το πρόβλημα, γιατί το έζησα. Εργαζόμενη μεγάλωσα κι εγώ τα παιδιά μου, μόνο που εσείς είστε πιο τυχερές. Στην εποχή μου δεν

¹ διαμέρισμα με δύο υποδωμάτια

υπήρχαν οι ευκολίες που έχετε εσείς σήμερα. Σας έχω στο νου μου συνεχώς και να τι σκέφτηκα, μια διέξοδο! Γιατί δεν γίνεστε ένα όλες εσείς, ακόμα και οι γυναίκες από τις τριγύρω πολυκατοικίες, να οργανώσετε κάτι; Στο ισόγειο της αυλής μας αδειάζει ένα διαμέρισμα. Γιατί δεν το νοικιάζετε, να το καθαρίσετε, να το επιπλώσετε όπως όπως, να βρείτε μια καλή κοπέλα που ν' αγαπά τα παιδιά και να οργανώσετε ένα μικρό παιδικό σταθμό; Θα βοηθήσω και εγώ. Ακόμα κι εσείς, με τη σειρά, θα μπορούσατε να φροντίζετε για την καθαριότητα ή για ό,τι άλλο χρειαστεί. Αφού δεν γίνεται αλλιώς, σκέφτηκα, γιατί δεν μπορούμε να κάνουμε κι εμείς αυτό που κάνουν οι φώκιες; Ακούστε τι λέει ένας Άγγλος ζωολόγος για τις φώκιες στη Νότια Αμερική: «... φαίνεται πως λειτουργούσε κάποιο σύστημα

βρεφοκομείου για μερικά από τα νεογνά, γιατί εδώ κι εκεί έβλεπε κανείς ομάδες από δέκα έως είκοσι από αυτά. Υπήρχε ένας αρσενικός ή δύο θηλυκές φώκιες που κοιμόνταν εκεί κοντά και προφανώς

επιβλέπανε αυτό το βρεφοκομείο, γιατί αν κανένα από τα μωρά έβγαινε έξω από τα αόρατα σύνορα του βρεφοκομείου, ένας από τους ενθλιμμένους σηκωνόταν απάνω, το κυνηγούσε, το άρπαζε με το τεράστιο στόμα του, το ταρακουνούσε γερά και το πετούσε πίσω στο βρεφοκομείο» [...]. Τόσο πράγμα δεν μπορείτε να το κάνετε κι εσείς; Εμπρός, λοιπόν, δώστε τα χέρια και ξεκινήστε.

Εγκαινιάσαμε το νηπιαγωγείο και από εκείνη την ημέρα άλλος αέρας, θαρρείς, φύσηξε μέσα στην αυλή μας. Έπαψαν τα κλάματα των παιδιών, η νευρικότητα των μανάδων. Σηκώνονται τα πουλάκια μου το πρωί και τρέχουν στο σχολειό τους. Πηγαίνουν ν' ανταμώσουν την Αννούλα, μια συνεπή νηπιαγωγό, που τα περιμένει με ανοιχτή αγκαλιά.

Μαρία Ιορδανίδου, *Η αυλή μας*
εκδόσεις Εστία (1981)

1.1. Στο κείμενο από το βιβλίο της Μαρίας Ιορδανίδου που μόλις διαβάσαμε περιγράφηκε ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες σε μια περιοχή της Αθήνας. Ποιο ήταν αυτό το πρόβλημα και σύμφωνα με ποιες αρχές αποφάσισαν να το λύσουν;

1.2. Πώς περιγράφει η συγγραφέας τη ζωή στην πόλη; Όλα όσα αναφέρει ισχύουν και σήμερα; Το τραγούδι του Σπύρου Ζαχαράτος που ηχογραφήθηκε την ίδια χρονιά που δημοσιεύτηκε το βιβλίο της Μαρίας Ιορδανίδου, έχει σχέση με το κείμενό της;

Στο σοκάκι που μεγάλωσες (1981)

στίχοι: Σπύρος Ζαχαράτος
μουσική: Λουκιανός Κηλαηδόνης

Στο σοκάκι που μεγάλωσες, Τασία,
τόρα δεν υπάρχουν δέντρα με φυλλώματα.
Μόνο σκόνη, παγωνιά και υγρασία
και μας πνίγουν τα δεκάξι τα πατόματα.

1.3. Στο κείμενο που μόλις διαβάσαμε η αφηγήτρια βρήκε μια *διέξοδο* στα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι μητέρες που ζούσαν στην ίδια πολυκατοικία με εκείνη. Τα ουσιαστικά, όπως *η διέξοδος*, κλίνονται ως εξής:

<i>Ενικός αριθμός</i>	<i>Πληθυντικός αριθμός</i>
η διέξοδος	οι διέξοδοι
της διεξόδου	των διεξόδων
την διέξοδο	τις διεξόδους
	διέξοδοι

Προσέξτε μόνο ότι όταν αυτά τα ουσιαστικά τονίζονται στην τρίτη συλλαβή από το τέλος, τότε ο τόνος πηγαίνει στη δεύτερη συλλαβή τους! Αυτό συμβαίνει στη γενική ενικού και στην γενική και αιτιατική πληθυντικού π.χ. η ηπειρος – της ηπείρου
οι ηπειροι – των ηπείρων – τις ηπείρους.

Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο κλίνονται και άλλα ουσιαστικά όπως: *η άβυσσος, η διαγώνιος, η διάμετρος, η είσοδος, η έξοδος, η λεωφόρος, η μέθοδος, η χερσόνησος* κ.ά.

Ελάτε τώρα να συμπληρώσουμε την επόμενη άσκηση, για να μάθουμε καλύτερα τα ουσιαστικά αυτής της κατηγορίας.

1. Εξαιτίας της _____ της τιμής του πετρελαίου, πολλοί οδηγοί αυτοκινήτων προτιμούν πλέον να χρησιμοποιούν τα λεωφορεία και το μετρό (άνοδος).

2. Τη δεκαετία του 1950 στους δρόμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης μπορούσες να ακούσεις να γίνεται χρήση πολλών _____ της ελληνικής γλώσσας. Βλέπετε, πολλοί άνθρωποι από την Κρήτη, την Πελοπόννησο και τα Επτάνησα είχαν εγκατασταθεί εκεί. (διάλεκτος ²).
3. Ο δάσκαλος ανέθεσε στα παιδιά να υπολογίσουν τη _____ ενός κύκλου που υπήρχε στο βιβλίο (διάμετρος ³).
4. Ταλαιπωρήθηκε πολύ στα στενά της Κυψέλης μέχρι να βρει μια _____ που να τον οδηγήσει στην Πατησίων (διέξοδος).
5. Σε όλες τις _____ του προεδρικού μεγάρου έχει τοποθετηθεί κλειστό κύκλωμα παρακολούθησης των προσώπων που εισέρχονται και εξέρχονται (είσοδος).
6. Λόγω της _____ χιλιάδων αυτοκινήτων από την πρωτεύουσα η Τροχαία έχει λάβει έκτακτα μέτρα στις εθνικές οδούς της χώρας. (έξοδος)
7. Εξαιτίας της _____ πολλών εκδρομέων του Σαββατοκύριακου στην πόλεις, η Αστυνομία συνέστησε στους οδηγούς να είναι πολύ προσεκτικοί (επάνοδος⁴).
8. Στα μέσα Αυγούστου στην Αθήνα μένουν ελάχιστοι κάτοικοι, φεύγουν για διακοπές. Τότε, λοιπόν, η πόλη μετατρέπεται σε μια _____ (έρημος).
9. Στο ρεύμα της _____ προς την Αθήνα υπάρχει πολλή κίνηση, πληροφόρησε ο ραδιοφωνικός σταθμός το ακροατήριό του (κάθοδος)
10. Στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει ορισμένες πολύ όμορφες _____ (λήκυθος⁵).
11. «Εξαιτίας της μεγάλης επιτυχίας των μαθητών μας στις εξετάσεις δεν έχουμε την πρόθεση να αναθεωρήσουμε τις _____ διδασκαλίας μας» είπε ο έμπειρος εκπαιδευτικός (μέθοδος).
12. Ο λοχίας του ελληνικού στρατού έλαβε μια μετάθεση για την ελληνο-αλβανική _____ (μεθόριος⁶).
13. «Θα ήθελα καλύτερη και προσεκτικότερη γραφή των _____ του κειμένου σου» σχολίασε ο δάσκαλος στο νεαρό μαθητή (παράγραφος).
14. «Υπάρχουν πολλοί _____ οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν» ανέφερε ο γιατρός στους συγγενείς που είχαν μαζευτεί έξω από την μονάδα εντατικής θεραπείας (παράμετρος).
15. «Υπολογίστε όλες τις _____ των σχημάτων τα οποία σας έχουν δοθεί» είπε η δασκάλα στους μαθητές της (περίμετρος).
16. Η μόλυνση του περιβάλλοντος και η υπερθέρμανση του πλανήτη αποτελούν προβλήματα που απασχολούν όλους τους λαούς της _____ (υφήλιος ⁷).

² το γλωσσικό ιδίωμα που μιλιέται σε ένα συγκεκριμένο τόπο π.χ. η διάλεκτος της Κύπρου ή της κεντρικής Μακεδονίας

³ η ευθεία που περνάει από το κέντρο ενός κύκλου ή μιας σφαίρας και καταλήγει σε δύο σημεία της περιφέρειάς του

⁴ επιστροφή

⁵ δοχείο αρωματικού λαδιού

⁶ τα σύνορα δύο κρατών

⁷ η γη, ο κόσμος

17. Στο μάθημα της αστρονομίας μελετήσαμε τις διάφορες φάσεις της _____ (πανσέληνος).
18. Σύμφωνα με τα Μέσα Ενημέρωσης ο πρωθυπουργός θα παραστεί στις εκδηλώσεις που θα γίνουν στη _____ για την επέτειο της μάχης της Κρήτης (μεγαλόνησος⁸).
19. Πολλές φορές στο παρελθόν η περιοχή της βαλκανικής _____ έχει γίνει σημείο πολεμικής έντασης και αιματηρών συγκρούσεων (χερσόνησος).
20. Στις καλοκαιρινές μας διακοπές αφήσαμε για λίγο τη Θεσσαλονίκη και επισκεφτήκαμε την πανέμορφη _____ της Σιθωνίας (χερσόνησος).
21. «Χρειάζεται η χάραξη τεσσάρων _____ γραμμών, για να ολοκληρωθεί το σχέδιο» είπε ο δάσκαλος στους μαθητές του (διαγώνιος).
22. Οι _____ των κύκλων υπολογίστηκαν στα 35 εκατοστά (διάμετρος).
23. Ο τερματοφύλακας με μια μοναδική _____ μπροστά από τον επιτιθέμενο παίκτη της αντίπαλης ομάδας κατόρθωσε να διαφυλάξει ανέπαφη την εστία του (έξοδος).
24. «Να αποφεύγετε την άμεση επαφή των ποδιών σας με την καυτή _____ κατά τους θερινούς μήνες», συνέστησε ο δερματολόγος στους ηλικιωμένους (άμμος).
25. Η κίνηση της κεντρικής _____ μας απέτρεψε⁹ από το πάρουμε το αυτοκίνητό μας και έτσι μετακινηθήκαμε με το μετρό (λεωφόρος).
26. «Η επιλογή των κατάλληλων _____ μπορεί να φέρει τα σωστά αποτελέσματα» τόνισε ο επιτυχημένος επιχειρηματίας στους φοιτητές (μέθοδος).
27. Η ανακάλυψη μιας άγνωστης _____ οδήγησε τους επιτιθέμενους στρατιώτες στα νότια¹⁰ του εχθρού (δίοδος).
28. Η κίνηση των _____ συνέβη για πρώτη φορά πριν από εκατομμύρια χρόνια (ήπειρος).
29. Οι πολίτες περιμένουν από τους πολιτικούς να μας υποδείξουν τρόπους _____ από την οικονομική κρίση (έξοδος).
30. Ένα από τα πιο γνωστά μυθιστορήματα του Μενέλαου Λουντέμη είναι και το «Οδός _____ αριθμός μηδέν» (άβυσσος).
31. Στο μεγαλύτερο μέρος της νοτιοαμερικάνικης _____ ομιλείται η ισπανική γλώσσα (ήπειρος).

⁸ μεγάλο νησί, συνήθως η Κύπρος ή η Κρήτη

⁹ εμπόδισε

¹⁰ στην πλάτη

1.4. Στο κείμενο που διαβάσαμε η αφηγήτρια προτρέπει τις μητέρες που ζουν στην ίδια πολυκατοικία με εκείνη να οργανωθούν και να δημιουργήσουν ένα δικό τους παιδικό σταθμό. Για ελάτε να στήσουμε αφτί και να ακούσουμε πιο προσεκτικά τι ακριβώς τους είπε και ποιες οδηγίες τους έδωσε. Το μόνο που θα χρειαστεί είναι να μετατρέψουμε τα ρήματα από την Οριστική στην Συνοπτική Προστακτική. Δίνεται ένα παράδειγμα.

Εφόσον όλες αντιμετωπίζετε ένα κοινό πρόβλημα, τη φύλαξη και την εκπαίδευση των παιδιών σας, _____ οργανωθείτε (οργανώνομαι) και _____ (σκέφτομαι) τι θα ήταν καλύτερο για εκείνα. Στο ισόγειο αδειάζει ένα διαμέρισμα. Λοιπόν, _____ (αφήνω) τα πολλά πολλά, _____ (αναλαμβάνω) δράση και μην _____ (εξαντλώ) άλλο με τις καθημερινές σας υποχρεώσεις!

Αρχικά, _____ (αδειάζω) το χώρο αυτό απ' ό,τι άχρηστο υπάρχει. Μετά _____ (καθαρίζω) τον, _____ (φροντίζω) τον, _____ (ευπρεπίζω) τον, _____ (εφοδιάζω) τον και με πολλά μπλοκ ζωγραφικής και μαρκαδόρους, _____ (τοποθετώ) ορισμένα κάδρα και _____ (αγοράζω) καρέκλες για τα παιδιά και την νηπιαγωγό. Γενικότερα, _____ (προσαρμόζω) το χώρο στα δικά σας γούστα και _____ (εξασφαλίζω) ό,τι καλύτερο και οικονομικότερο για τη σωστή αγωγή των παιδιών σας!

Πριν, όμως, από αυτό _____ (μιλάω) με τους συζύγους σας και _____ (λέω) τους τα σχέδιά μας. _____ (συνεννοούμαι) μαζί τους, για να ξέρουν και εκείνοι τι σκοπεύουμε να κάνουμε και _____ (ζητάω) και τη δική τους βοήθεια.

Είμαι σίγουρη ότι τα παιδιά σας θα ενθουσιαστούν! _____ (προετοιμάζω) τα για το σχολείο που θα τα γράψετε και νομίζω ότι η ιδέα δεν τα αφήσει αδιάφορα! _____ (σκέπτομαι) μόνο πόσους νέους φίλους θα κάνουν!

Μετά, η καθεμία από εσάς ξέρει να κάνει και κάτι συγκεκριμένο. Άννα, εσύ που είσαι μαγείρισσα σε εστιατόριο _____ (βοηθάω) μας με την αγορά του εξοπλισμού της κουζίνας, Νάνσυ, _____ (αναζητώ) μια καλή νηπιαγωγό, άλλωστε δασκάλα είσαι δεν μπορεί όλο και κάποια θα ξέρεις. Βασιλική, _____ (πηγαίνω) στο δήμο, για να βγάλεις την άδεια λειτουργίας, Ελισάβετ, _____ (βρίσκω) ποια βιβλία θα μπουν στην βιβλιοθήκη του παιδικού σταθμού μας, Έλενα, _____ (ειδοποιώ) τις μητέρες των τριγύρω πολυκατοικιών, γιατί μπορεί και αυτές να θέλουν να γράψουν τα παιδιά τους. _____ (κτυπώ) όλα τα κουδούνια και _____ (ρωτάω) τες όλες!

_____ (αφοσιώνομαι) στο στόχο μας και θα τα καταφέρουμε! Εμπρός, λοιπόν, ας μη χάνουμε καιρό! Όλες για μία και μία για όλες!

